

practic

Amy Sutherland a obținut masteratul în jurnalism la Universitatea Northwestern din Chicago. Semnează articole în publicații precum *The New York Times*, *Los Angeles Times* și *The Boston Globe*, iar ca autoare, volumele *Cookoff* (Viking Penguin, 2003) și *Kicked, Bitten, and Scratched* (Viking Penguin, 2007). În prezent locuiește în Boston, împreună cu soțul ei, Scott, și cu Penny Jane, cățelușa lor.

Articolul care a stat la baza acestei cărți, „What Shamu Taught Me About a Happy Marriage“, publicat în *The New York Times* în 2006, a înregistrat pe site cei mai mulți vizitatori și cele mai multe comentarii din istoria publicației.

AMY SUTHERLAND

ÎNVĂȚĂTURILE LUI SHAMU

DESPRE VIAȚĂ, DRAGOSTE ȘI CĂSNICIE

Traducere din engleză de
DORIN NISTOR

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Adina Săucan
Coperta: Andrei Gamaș
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Denisa Becheru, Dan Dulgheru
Corector: Andreea Stănescu

Tipărit la „Accent Print” – Suceava

Amy Sutherland

What Shamu Taught Me About Life, Love, and Marriage

© 2008 by Amy Sutherland

All rights reserved.

This translation published by arrangement with Random House, an imprint of Random House Publishing Group, a division of Random House, Inc.

© HUMANITAS, 2010, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SUTHERLAND, AMY

Învățăturile lui Shamu despre viață, dragoste și căsnicie / Amy Sutherland,
trad.: Dorin Nistor. – București: Humanitas, 2010

ISBN 978-973-50-2741-4

I. Nistor, Dorin (trad.)

159.9

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

Pentru toate animalele,
în special pentru Scott, viețuitoarea umană
cu care m-am căsătorit

Cuprins

Introducere	9
1. Și oamenii sunt animale	15
2. Orice interacțiune înseamnă dresaj	26
3. Filozofia zen a dresajului de animale	42
4. Cunoaște-ți specia	58
5. De ce am renunțat la cicăleli	73
6. Normele condiționării pozitive	97
7. Pași mici	119
8. Scenariul cel mai puțin motivant	135
9. Bucuria pe care ți-o oferă comportamentele incompatibile	150
10. Lucrul cu felinele mari	160
Epilog. Viața după Shamu	173
Mulțumiri	185
Glosar	189

1. Și oamenii sunt animale

Spăl vasele la bucatărie, iar soțul meu se tot fâțâie prin spate, nervos. „Nu mi-ai văzut cheile?“, mormăie, după care suspină din rărunchi și iese călcând apăsător. Îl urmează îndeaproape Dixie, cățeaua noastră, care pare neliniștită deoarece stăpânul ei cel mai drag e supărat.

Înainte, m-aș fi dus și eu fuga după Dixie. Aș fi închis robinetul și m-aș fi pus pe căutat cheile, încercând totodată să-l liniștesc pe Scott cu câteva clișee banale de genul „Nu-ți face griji, le găsești tu!“ Uneori îi dădeam sfaturi, ca orice nevastă, cum să facă să nu le mai rătăcească. Sau, dacă eram nervoasă, izbucneam: „Ia mai termină!“ Indiferent de abordare, Scott se înfură și mai tare, iar de la niște chei rătăcite ajungeam la o adevărată scenă melodramatică în care intra speriată și Dixie, biata noastră cățelușă de ciobănesc australian; Penny Jane, metisa border collie, era singura destul de isteasă să nu se bage.

Acum nu mă uit decât în farfurie. Nu mă mai întorc. Nu scot nici un cuvânt. E o tehnică pe care am învățat-o de la un dresor de delfini.

*

* *

Îl iubesc pe soțul meu. Are ceva din frumusețea rigidă a nordicilor, cu pielea albă, cu părul șaten și des. E un om

educat și foarte activ, iar după paisprezece ani de căsnicie încă mă mai face să râd în hohote când imită accentul din nordul Vermontului. Avem multe preferințe în comun: ne plac câinii, jazzul, hamburgerii mai în sânge, whiskyul de calitate, plimbările lungi și portocaliul. Sunt însă și momente când mă scoate din pepeni. Se învârte în jurul meu prin bucătărie exact când mă străduiesc să-mi văd de oalele mele de pe foc, sâcâindu-mă cu fel de fel de întrebări. Mănâncă toate prăjiturile, mai ales pe cele cu caramel, trimise de mama lui din Minnesota, după care îmi spune: „Credeam că nu mai vrei.“ Nu aruncă niciodată la coș șervețelele folosite. Trece cu mașina pe roșu, despre care spune că e „un galben mai lung“. Suferă de grave crize de surzenie conjugală, deși mă aude întotdeauna cum bombăn de una singură în celălalt capăt al casei. „Ce zici acolo?“, face el. „Nimic“, îi strig. „Cum?“, îl aud iar.

Asemenea mici supărări nu sunt motiv de despărțire sau divorț, dar, luate laolaltă, mi-au șubrezit dragostea față de Scott. Uneori, când mă uit la el, nu-l mai văd pe bărbatul cel zvelt pe care îl adoram, ci un monstru țâfnos, tare de urechi și nesătul de prăjituri, care lasă în urmă doar șervețele murdare. Simțeam atunci că nu mai e soțul meu cel drag, ci mai curând un muscoid care mă scoate din minți, îmi intră în nas, cade în sosul de pe aragaz și-mi tot bâzâie prin viață.

Așadar, ca multe alte neveste înaintea mea, am ignorat bibliotecii întregi pline de povețe și m-am pus să-l dau pe brazdă. Și cum altfel decât cicălindu-l, desigur! – numai că de regulă avea tocmai opusul efectului scontat: pantofii lui tot grămadă lângă ușă rămâneau, uita tot mai des să se tundă și nu renunțase la obiceiul de a pune cutiile goale de lapte

înapoi în frigider. Îl luam cu binișorul și-l sfătuiam: „Ești așa de frumos, păcat că nu se vede, nebărbierit cum ești.“ Singurul rezultat era că stătea nebărbierit cu zilele. Veneam cu propuneri diplomatice de genul: „Hai să ne promitem că nu mai lăsăm hainele murdare împrăștiate pe jos.“ „De acord“, răspundea el plin de bunăvoință, după care trecea impasibil pe lângă echipamentul lui de ciclism, care zăcea, cu un miros greu, pe podeaua din dormitor.

Ca femeie modernă ce sunt, am încercat să fiu directă, întrebându-l cu glas neutru, aproape mecanic: „N-ai vrea, te rog, să conduci mai încet?“ Până și această abordare mi se întorcea împotriva, întrucât existau toate șansele ca, în întrebarea aceasta simplă, soțul meu să vadă o acuzație sau un ordin – și apăsă accelerația o idee mai tare. După ce toate metodele dădeau chix, țipam la el și, evident, se stârnea cearta.

Am mers amândoi la psiholog ca să mai netezim din asperitățile căsniciei. Psihologul, o femeie slăbuță și mică de statură, ocupată să ia notițe, nu înțelegea de ce ne aflam acolo și ne tot felicita pentru felul în care izbuteam să comunicăm noi doi. M-am dat bătută. Poate că avea dreptate – o duceam mai bine decât mulți alții. Mă mulțumeam să mai fac câte o remarcă sarcastică, iar resentimentele mă copleșeau.

Apoi, s-a întâmplat ceva magic: am descoperit dresajul animalelor.

*
* *

Am pășit în această lume cu aproape zece ani în urmă, când am adus-o acasă pe Dixie, un pui de ciobănesc de

două luni, un ghem de cinci kilograme de energie explozivă. Era ca și cum am fi lansat în casă o rachetă, așa o zbughea dintr-o încăpere în alta, cu jucăriile atârinate în bot. Am renunțat la meditațiile de dimineață, pentru corvoada zilnică de a o extenua. Era o treabă care începea odată cu răsăritul soarelui și se termina mult după apus. Chiar înainte să mă îmbrac sau să-mi fac cafeaua, mă așezam pe jos cu picioarele încrucișate și o întăram să sară la o carpetă din imitație de piele de oaie. Dixie se arunca asupra ei și mi-o smulgea din mână, fixându-mă cu ochii de chihlimbar, după care trăgeam fiecare de ea cât ne țineau puterile. Ne-am jucat atât de mult, încât, până la urmă, din carpetă cu pricina n-a mai rămas decât o zdreanță plină de bale.

Pentru prima dată în viață am învățat cum să arunc o minge și, mai apoi, un frisbee. Am aruncat mingi și frisbee și am mers atâta pe jos, încât am slăbit un număr la pantalonii. Dixie își petrecea timpul trăgând cu dinții de câte ceva, luptându-se cu noi sau dormind sub masă, unde noi nu o puteam mângâia. Dacă ne lăsam în patru labe să ajungem la ea, Dixie se bosumfla ca un atlet trezit din somnul de după-amiază, se ridica și se retrăgea un pic, cât să n-o ajungem. Dezmiertările erau pentru cățelandrii sclifosiți.

Deși cred că, din punctul ei de vedere, lăsam oarecum de dorit, așa cum și muritorii de rând îi dezamăgesc uneori pe regi, am avut măcar prezența de spirit să ne dăm seama că unui câine ciobănesc trebuie să-i dai o ocupație. Așa că ne-am pus să căutăm cursuri unde înveți cum să-ți duci câinele la alergat pe trasee întortocheate, cu obstacole precum tunelurile, hopurile și leagănele. În acea vreme am găsit în Portland, Maine, un singur dresor care-i învăța pe